

Τα «φιλέτα» του υπουργείου Αμυνας

Στεγάζει σήμερα το υπουργείο Εξωτερικών, αλλά υπάγεται στην ακίνητη περιουσία των Ενόπλων Δυνάμεων, δηλαδή στην περιοχή ευθύνης του υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Το νεοκλασικό μέγαρο, αρχιτεκτονικό στολίδι επί της οδού Βασιλίσσης Σοφίας 5, απέναντι από τη Βουλή και στην καρδιά του ιστορικού κέντρου της Αθήνας, κοιτάει μια βαριά ιστορία, αναρίθμητες αναμνήσεις της αστικής ζωής της πρωτεύουσας, αλλά και το πολυδάσκαλο ιδιοκτησιακό καθεστώς της ακίνητης περιουσίας των Ενόπλων Δυνάμεων, στη βέλτιστη αξιοποίηση της οποίας προορίζεται όρα η ηγεσία του υπουργείου, σύμφωνα με τον αρμόδιο υπουργό Νικό Δένδια.

Χτισμένο μεταξύ των ετών 1872-1873, το νεοκλασικό μέγαρο, σημερινά φυσικά έδρα του υπουργείου Εσωτερικών, προοριζόταν να αποτελέσει ένα από τα επιβληματικά κτίρια του νεοσύστατου νεοελληνικού κράτους, καθώς κατασκευάστηκε για λογαριασμό του επικεφαλής και μέγα χορηγού Ανδρέα Συγγρού σε σχέδια του Ερνέστου Τσίλλερ. Η επιβίβαση της ανέγερσης οφείλεται στην στρατιωτική μηχανική Νικόλαο Σούτζο, γραφιστικά σχέδον, καθώς όλο το κυρίαρχο συγκρότημα που περιβάλλει σήμερα τις εγκαταστάσεις του ΥΠΕΞ με ελεύθυν οδών Ζωλόκωστα, Βασιλίσσης Σοφίας και Ακαδημίας φιλοξένησε μετέπειτα κύρια με στρατιωτική χρήση ή αναφορά στις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις.

Ωστόσο, ο Νικόλαος Σούτζος έδωσε τη σκαπάνη στον αρχιτέκτονα Παύλ, ο οποίος επιμελήθηκε και την εσωτερική διακόσμηση σε ένα κτίριο που απονέμει ακόμη, δύο αιώνες μετά, την αύρα των παλαιών σολωνών και την επικράτηση του νεοκλασικισμού στις ευρωπαϊκές μεγαλούπολεις της εποχής εκείνης.

Χαρακτηριστικά του κτιρίου

Σύμφωνα με το Αρχείο Νεοελλέων Μνημείων του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, ο Ανδρέας Συγγρός πρότεινε την προσωπική του οικική και αισθητική στο κτίσμα, καθώς η μελέτη του Τσίλλερ «προβλέπεε ένα μόνον λεπτό διάγραμμα κτίριου με μακρό κτίσμα στο δάμα και επιμήκη προσέκταση τοξοστοιχία στην πρόσοψη κίονες, η οποία κεραιωλάνε-υα στη θέση της εισόδου και χρησιμεύει ως είσοδος της οδού Άρσης».

Με την έλευση του ίδιου του Συγγρού, όμως, προεβλήθησαν δύο τμήματα εγκατεργ-θεν του κεντρικού πυρήνα, καθιστώντας το μέγαρο του ακόμη πιο μεγαλοπρεπές. Το 1899 ο θάνατος του ευεργέτη Ανδρέα Συγγρού ανατρέπει τους αρχικούς σχεδιασμούς και μετά την απόπειρα και τις συζητήσεις του Ιφιγένειας Μαυροκορδάτου-Συγγρού, το 1921, το μέγαρο κληροδοτήθηκε στο Ελληνικό Δημόσιο «να χρησιμεύει διαρκώς ως κατά-σταση των Υπουργείων Εξωτερικών».

Η μεγαλοπρέπεια του κτιρίου, άλλωστε, αλλά και ο ευρωπαϊκός σφραγισμός υπήνεκε η διακόσμηση του το κτίριο ίδιων επιρρέ-

ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1870: Η πρώτη απεικόνιση της οικίας Συγγρού, σημερινό κτίριο του υπουργείου Εξωτερικών, σε χαλκογραφία της εποχής

ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ:

Η οικία Συγγρού στη Λεωφόρο Κηφισίας (σημερινή Βασιλίσσης Σοφίας)

Ακόμη και το κτίριο του ΥΠΕΞ ανήκει στον... Στρατό

Χτίστηκε σε σχέδια του Ερνέστου Τσίλλερ με τη χορηγία του εθνικού ευεργέτη Ανδρέα Συγγρού για τις ανάγκες των Ενόπλων Δυνάμεων, το 1873 - Η ιστορία και τα «επενδυτικά παράδοξα» των στρατιωτικών ακινήτων που βρίσκονται στο κέντρο της Αθήνας - Τι προβλέπει το σχέδιο της κυβερνήσεως για την αξιοποίησή τους, όπως το περιέγραψε στη Βουλή ο Νίκος Δένδιας _ Της **Γεωργίας Σαδανά**

λο - αν όχι αξιοζήλευτο - σε σχέση με τα αντίστοιχα που φιλοξενούσαν τα υπουργεία Εξωτερικών στις δυτικές πρωτεύουσες, στο κτίριο που ο ευεργέτης Ανδρέας Συγγρός αλλά και η σύζυγός του είχαν κατανοήσει ως μέρος της προβάλλουσας της ίδιας καλώς της νεοσύστατης κρατικής οντότητας της Ελλάδας υπήνεκε στον δυτικό κόσμο. Στις αρχές του 20ου αιώνα, ωστόσο, και παρά τη γεννοδορία του ζεύγους Συγγρού, το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών ανεγείρει

μέχρι και το 1933 επί της οδού Φιλελλήνων 12, καθώς ακολουθήσαν εκτεταμένες ανακατασκευές με την παραβία της δωρεάς Συγγρού τα δεκαετία 1930-1940. Σε αυτή τη φάση ανακατασκευής προεβλήθη το τριγωνικό αέτωμα της εισόδου, παραπέμποντας σε μια πιο «κλασικιστική» εμφάνιση, σύμφωνα με το Αρχείο Νεοελλέων Μνημείων, ενώ αργότερα αναχέρθηκε και προσδόκη ορόφος σε εσοκή μεγάλης έκτα-

Τα κτίσματα

Το κτηριακό συγκρότημα Ζωλόκωστα 10 - Κριεζότου - Ακαδημίας 3, το οποίο σήμερα αντιμετωπίζεται ως ενιαίο, περιλάμβανε στις αρχές του 20ού αιώνα και άλλα κτίσματα, εξέχουσας σημασίας για την οργάνωση του νεοελληνικού κράτους. Σηγκεκριμένα, στη συμβολή των οδών Ακαδημίας και Κριεζότου, όπου σήμερα εδρεύει η Εθνική Ιχθυομετρία Αποδομού Ελληνισμού του ΥΠΕΞ, αρχιτομήσαν το «Σχολαϊκείον», ένα κύριο περίφημο και

Το νομοσχέδιο για την αξιοποίηση των ακινήτων των Ενόπλων Δυνάμεων δεν αποβλέπει μόνο στη διατήρηση της βιωσιμότητας των μετοχικών ταμείων, αλλά και στη χρηματοδότηση του οικιστικού προγράμματος για τα επαγγελματικά στελέχη, τα οποία καλούνται ανά τριετία να επιβαρυνθούν με το κόστος -υπέρογκο πολλές φορές- του ενοικίου λόγω των μεταθέσεων

ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1920:
Η οικία Συγγρού ως κυβερνείο

2025: Το κτίριο του υπουργείου
Εξωτερικών στη σημερινή του μορφή

επιβλεπτικό, όπως το εξαιρετικό σχέδιο Επει-
θεριος Γ. Σκιαδής, το οποίο αποτέλεσε την
έδρα του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου, με
έτος ίδρύσεως του Σώματος το 1828 και με
πρωτοβουλία του πρώτου κυβερνήτη της
Ελλάδας, Ιωάννη Καποδίστρια.

Μεγαλοπρεπές, αλλά και νεοκλασικό ως
προς τον αρχιτεκτονικό του ρυθμό, το
«Στρατοδικείο» φέρει τη σφραγίδα του
Γάλλου αρχιτέκτονα Ευγένιου Προυπι, έργα
του οποίου υπήρξαν τόσο τα κτίρια της
Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής όσο και το
ανάκτορο του πρίγκιπα Νικολάου στη συμ-
βολή των οδών Δημοκρίτου και Ακαδημίας.
Η ανέγερσή του διήρκεσε τέσσερα χρόνια,
ενώ συνοδεύτηκε από αρκετές κατασκευ-
αστικές καταπορίες, όπως και στοιχεία
μπαρόκ, με ένα από τα χαρακτηριστικά του
τις ψιλές και ευριπάρους αίθουσες. Για το
σημερινό υπουργείο Εθνικής Αμυνας η
ιστορική καταγραφή της λειτουργίας του
Αναθεωρητικού Δικαστηρίου τους τελευταί-
ους δύο σχεδόν αιώνες δεν υπήρξε διεκ-
περιωπτικού χαρακτήρα, ιδίως όταν μετά
την Κατοχή ο πρόεδρος του διυλίστηκε τις
συνεδριάσεις του Ειδικού Στρατοδικείου
Εγκληματιών Πολέμου. Αυτό το δόγμα που
εκδόθηκε τις υποθέσεις των Γερμανών
στρατιωτικών των SS, Φρίντριχ Σόλμπερτ
και Μαξ Μέρλεν, όπως και τους θανάτους
χιλιάδων Ελλήνων στην Κρήτη και τα Πον-
τινά, ο πρόεδρος και τον βασανισμό, την
εκτέλεση σε στρατόπεδα συγκέντρωσης
και τη δολοφονία χιλιάδων Εβραίων ο δεύ-
τερος. Γνωστός ως «κασάπης της Θεσσαλο-
νίκης», υπεύθυνος για την εξόντωση 50.000

Εβραίων της συμπεριλαμβανομένης, ο Μαξ
Μέρλεν επέστρεψε στην Ελλάδα το 1957,
οπότε και συνελήφθη, με τη δική του να
συνιστά συγκλονιστικό γεγονός για την
εθνική συνειρμολογία αυτής της «άκρη
στη άκρη». Σύμφωνα με τον τότε αρχηγό του
υπουργείου Εθνικής Αμυνας, το 1969 «η δίκη
του δικαστηρίου μεταφέρεται από το ιστορι-
κό Δικαστικό Μέγαρο της οδού Ακαδημίας στο
εγχεσμένο εντός του «Στρατοδικείου Ρεζή»
Δικαστικό Μέγαρο, στη συνοικία Πειραιά, ση-
μασιμωμένο πλέον με το Στρατοδικείο Αθηνών»,
ενώ το ίδιο έτος το «Στρατοδικείο» καταδι-
φύεται, όπως αναφέρει ο Ελευθέριος Γ.
Σκιαδής, «για να οικοδομηθεί ο νη όσον να
ένα νέο κτίριο προς εκμετάλλευσιν από την
ιδιοκτησία του που ήταν το Μετοχικό Ταμείο
του Στρατού».

«Σκανδαλώδης» πώληση

Κι αυτό γιατί το 1941, στο πρώτο κύμα έτος
της γερμανικής κατοχής στην Ελλάδα, το
αρχικό οικοπέδο του Ελληνικού Δημοσίου
(περίπου 4.000 τετραγωνικά μέτρα) που
περικλείει τα σημερινά κτίσματα του ΥΠΕΣ
πωλήθηκε στο Μετοχικό Ταμείο Στρατού
αντί 50 εκατ. δραχμών. Μόλις τον πώληση
θεωρήθηκε «σκανδαλώδης», εντοπίσας το
πρωτότυπο συμβόλαιο υπέγραψε εκ μέρους
του Δημοσίου ο τότε υπουργός Εθνικής
Αμυνας στρατηγός Γεώργιος Μπάκος και ο
Ιωάννης Σίγης εκ μέρους του Μετοχικού
Ταμείου, με αποτέλεσμα να περιέλθει στην
ακίνητη περιουσία των Ενόπλων Δυνάμεων
ένα από τα πιο κομψικά οικοδομικά τετρά-
γωνα της Αθήνας.

Το «Στρατοδικείο» πέρασε έτσι το 1970
στη λήθη, αν και στις αίθουσές του γράφτη-
καν δεκάδες σελίδες της Ιστορίας του σύγ-
χρονου Νεοελληνικού Κράτους, με ηρωι-
κές, ανήλικες, ανήλικες σε πολλούς άλλους, τους
Ναυαγούς Ζέρβα, Βασιλέα Ντενιελή,
Αναστάσιο Παπαδόπουλο (δικαστή της Σμύρνης
της Μικράς Ασίας), ενώ το νεοκλασικό της
Βασιλέως Σοφίας 5 στήθηκε οριστικά, καθώς
ελευθέρωνε μετά την καταδίκη του «Στρα-
τοδικείου», το 1976, κυρίως προσαυ-
μένο έργο τέχνης από το υπουργείο Πολι-
τισμού. Η θεματική προαίρεση του είχε ως
σημείο έμφαση να εκπληρωθεί μέχρι σήμερα
την αποστολή του και μαζί με άλλα κτίρια των
δωρατόνων του, του γένους Συγγρού δηλαδή,
να φέρει τον ελληνικό υπουργείο Εξωτε-
ρικών, ακόμη και αν τίποτα δεν έχει αλλάξει
από τη γερμανική κατοχή αναφορικά με το
ιδιοκτησιακό καθεστώς του.

Σήμερα, όταν στις 26 Αυγούστου
2019 ο βουλευτής τότε **Κυριάκος Βελόπου-
λος** κατέθεσε πρόταση προς τη Βουλή
αναφορικά με την υπαγωγή των κτιρίων
οφελών του υπουργείου Εξωτερικών στη
ΔΕΛ, ο τότε **υπουργός Εξωτερικών Νίκος
Δένδιας** αποκάλυψε εμπέδως την εκκρεμώ-
ση... αφήνοντας προς το ιδιοκτησιακό κα-
θεστώς του κρατικού συγκροτήματος Ζωο-
κώστα 10 - Κρησίου - Ακαδημίας.

Ειδικότερα, «ο κτίριο, ιδιοκτησιακά Ελλη-
νικό Δημοσίον, δεν έχει περιέλθει εσχάτως
προς χρήση (παρεκκλήριον) στο υπουργείο
Εξωτερικών και οι λογαριασμοί του συνεξισ-
τούν να εκδίδονται στο όνομα του Μετοχικού
Ταμείου Στρατού. Η διαχείριση του κτιρίου

Ειδικότερα, «ο κτίριο, ιδιοκτησιακά Ελλη-
νικό Δημοσίον, δεν έχει περιέλθει εσχάτως
προς χρήση (παρεκκλήριον) στο υπουργείο
Εξωτερικών και οι λογαριασμοί του συνεξισ-
τούν να εκδίδονται στο όνομα του Μετοχικού
Ταμείου Στρατού. Η διαχείριση του κτιρίου
Εξωτερικών, προκειμένου το εμβλη-
ματικό κτιριακό συγκρότημα να εκπληρωθεί
και οτι χρόνια που θα ακολούθουσαν τη
δικαστική επιθυμία των ιστορικών του ευεργε-
τών, όπως την οραματίστηκαν ο Ανδρέας
Συγγρός και ο σύζυγός του.

Ευτελής μισθώματα

Παρά τους «θροναίους» των μετοχικών
ταμείων, εντύπωση προκαλούν τόσο η έλ-
λειψη ορθολογικής διαχείρισης όσο και τα
ευτελή, κατά πληροφορίες, μισθώματα ως
ενοικίαση διαμερισμάτων και κατοικιών,
ιδίως όταν τα μισθώματα συμβάλλουν σε
ορισμένες περιπτώσεις αγγίζουν και τα 25
έτη ως προς τη διάρκεια τους. Πάντως, το
νομοσχέδιο για την αξιοποίηση των ακινήτων
των Ενόπλων Δυνάμεων δεν αποβλέπει
μόνο στη διατήρηση της βιωσιμότητας των
μετοχικών ταμείων, αλλά και στη χρηματο-
δότηση του οικιστικού προγράμματος για τα
επαγγελματικά στελέχη, τα οποία καλούνται
ανά τριετία να επιβαρυνθούν με το κόστος,
υπέρογκο πολλές φορές, του ενοικίου λόγω
των μεταθέσεων. Μόνο η πρώτη φάση της
ανέγερσης 700 κατοικιών κόστισε 101 εκατ.
ευρώ, από τα χρήματα που εξοφλήθηκε το
Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, όταν οι
ανάγκες του ανακάλυψαν και από τη Νέα
Δομή των Ενόπλων Δυνάμεων είναι πολλά
πύλιντα. Για το Πεντάγωνο δεν αποτελεί
μυστικό το γεγονός ότι «για να ολοκληρωθεί
το Στρατοδικείο θέλουμε να πάρουμε έκτακτη
όπως περιγράφει ο υπουργός Εθνικής Αμυ-
νας κατά τη συζήτηση του σχετικού νομο-
σχεδίου στο μέσο της εβδομάδας στη Βουλή,
λέγοντας ότι «απαιτείται να κατασκευαστούν
μέγαντες 1.059 κατοικίες, τουλάχιστον άλλες
3.000 κατοικίες όπως είναι η προγραμματισμός
μέχρι το 2030. Δηλαδή να περιλαμβάνει 4.000
κατοικίες. Και χρειάζονται πόρους», κατέταξε
ο κ. Δένδιας, ορίζει από τη λίστα με τα «ανε-
νεργά» ακίνητα να αθροιστεί οριστικά αυτό
το κτιριακό συγκρότημα του υπουργείου
Εξωτερικών, προκειμένου το εμβλη-
ματικό κτιριακό συγκρότημα να εκπληρωθεί
και οτι χρόνια που θα ακολούθουσαν τη
δικαστική επιθυμία των ιστορικών του ευεργε-
τών, όπως την οραματίστηκαν ο Ανδρέας
Συγγρός και ο σύζυγός του.

**Από τα 802 ακίνητα-φιλέτα της περιουσίας των Ενόπλων Δυνάμεων, τα πλέον
εμβληματικά εντοπίζονται στους άξονες της Πανεπιστημίου και της Σταδίου, από το
ύψος του Συντάγματος μέχρι και την Ομόνοια, ακίνητα ανυπολόγιστης εμπορικής αξίας.
Στις πλέον ακριβές οικιστικές ζώνες ανήκουν και κληροδοτήματα, στην πλειονότητά τους
διαμερίσματα σε περιοχές όπως το Σύνταγμα, η Πλάκα και το Κολωνάκι**

